

Botilbud | Læsetid: 6 min.

Forskning i profitdrevne sociale tilbud: Kvaliteten er dårligere, og de får flere sanktioner

Profitdrevne botilbud er i vækst, men de klarer sig dårligt i myndighedernes egne målinger. Skal man kunne tjene penge på at varetage omsorg for udsatte borgere?

Laura Friis Wang
Jette Aagaard

Sofie Holm Larsen

2. februar 2026

Efter flere skandaler om omsorgssvigt på private botilbud for udsatte borgere og et massivt myndighedsfokus på velfærds kriminalitet er en gammel debat blusset op igen. Skal det overhovedet være muligt at tjene penge på at passe på sårbare mennesker?

Netop som debatten gik allerhøjest, udgav en gruppe danske og internationale forskere fra RUC og Oxford Universitet i december et omfattende studie, som bidrager med helt ny viden til diskussionen.

Resultatet er opsigtsvækkende. Studiet viser, at de profitdrevne sociale tilbud modtager flere tilsynssanktioner, herunder skærpet tilsyn og tvangslukning, sammenlignet med andre ejerformer.

»Den tilbudstype, der vokser hurtigst – de profitdrevne – er også dem, der klarer sig dårligst på myndighedernes egne kvalitets- og sanktionsmål,« siger Anders Bach-Mortensen, der er lektor på RUC og en af forskerne bag studiet.

»Omvendt er de selvejende tilbud dem, der klarer sig bedst – men dem bliver der færre af.«

Forskningen er blevet delt på sociale medier af flere aktører på socialområdet. Der er dem, som kæmper for et forbud mod profit på velfærd, og som mener, at studiet tjener som bevis for, at private botilbud leverer dårligere kvalitet.

Og så er der fortalere for ejerformen. De advarer mod et ideologisk korstog og forhastede konklusioner.

Anders Bach-Mortensen mener, at det er muligt at hæve diskussionen op over ideologiske forskelle. Han håber, at forskningen vil rejse en debat om, hvorvidt vi har markedsudsat omsorgsydelser i en situation, hvor betingelserne for et velfungerende marked ikke er til stede.

Et velfærdseksperiment?

Omdrejningspunktet for debatten om profit på velfærd går ofte mellem offentlige og private ejerformer. Men forskellene i kvalitet og sanktioner går ifølge den nye forskning ikke først og fremmest mellem stat og marked, men mellem profit og ikkeprofit.

Analysen er den første af sin slags herhjemme og er lavet med hjælp fra data fra samtlige offentlige, selvejende og profitdrevne botilbud i Danmark over fem år.

De private selvejende institutioner, som ikke har mulighed for at trække penge ud, scorer højest på kvalitet. De udgør en stagnerende del af sektoren. Samtidig er antallet af profitdrevne

botilbud vokset markant. Næmli med hele 44 procent fra 2020 til 2024.

Anders Bach-Mortensen understreger, at der er begrænsninger i hans studie. Forskerne har set på de kvalitetsscorer, som socialtilsynene tildeler bostederne. Det er også dem, myndighederne selv kigger på, når de skal indkøbe ydelser. De er imidlertid ikke udtryk for, om der sker progression hos de enkelte borgere.

Han fremhæver, at de også har kigget på sanktioner, hvor de har analyseret alle sanktionsmuligheder (påbud, skærpet tilsyn og tvangslukninger) over fem år. Der er tale om ekstreme udfald, som ikke siger meget om nuancerne i den daglige drift, men som viser, hvornår tilsynet griber ind.

Det er også her, forskellene er stærkest.

»Andelen af private profitdrevne tilbud, der har modtaget mindst én sanktion, er tre gange højere end hos de offentlige. Og det gælder både nyere og ældre tilbud,« siger han.

Et velfærdseksperiment?

Et af de bedste argumenter for at markedsudsætte socialområdet er, at det kan tiltrække investeringer, som man ikke ville kunne få, hvis det var selvejende eller kommunale virksomheder.

Samtidig kan den kommercielle, private sektor være god til at reagere på efterspørgsel og handle hurtigt – og være med til at skræddersy nogle ydelser, som er svære for det offentlige at levere.

Men disse fordele afhænger af, hvordan markedet er indrettet. Ser man på teorien og litteraturen, er der meget, der peger i retning af, at der kan være problemer ved at markedsudsætte sociale ydelser, forklarer Anders Bach-Mortensen.

Vi har næmli et marked, som er designet på en måde, hvor der er stor risiko for markedsfejl. Forskeren fremhæver, at man har udliciteret ydelser på socialområdet, hvor der først og fremmest ikke er konsensus om, hvad kvalitet betyder og begrænset gennemsigtighed om udgifter.

Dernæst har borgerne ikke frit valg, som vi normalt forstår det på frie markeder. Selv om der på dele af socialområdet er frit valg-

bestemmelser, afhænger borgernes valg i praksis af kommunernes vurdering af, hvilke tilbud der er egnede. Det er en vurdering, som kan påvirkes af den begrænsede viden om sammenhængen mellem pris og kvalitet.

»Som konsekvens ved vi reelt ikke, hvad der leveres per skattekrone. Vi har med andre ord skabt et marked, hvor de traditionelle betingelser for et sundt marked ikke er opfyldt,« siger Anders Bach-Mortensen.

De foreløbige resultater af hans egne studier giver ifølge ham anledning til at rejse spørgsmålet, om styringen af socialområdet fungerer optimalt.

DE advarer mod forhastede konklusioner

En af de aktører, der er engageret i debatten om de private botilbud, er Dansk Erhverv. De repræsenterer en stor del af de selvejende og private virksomheder.

Branchedirektør Tony Bech fremhæver, at man historisk i Danmark har haft en stærk tradition for »velfærdspionerer og sociale iværksættere«, som i tidernes løb har taget initiativ til at tage vare på udsatte mennesker.

»Det private engagement på området er ikke nyt,« siger han.

Han er derfor også glad for, at forskere interesserer sig for det. Han henviser til, at socialområdet generelt er underbelyst sammenlignet med andre velfærdsområder, at der mangler »solide data«.

Ifølge branchedirektøren er øget gennemsigtighed og viden om både kvalitet og økonomi i tilbuddene vejen frem.

»Det kan styrke styringen og sikre, at borgerne får de rette indsatser fra start,« siger han.

Men ifølge ham er der behov for varsomhed, når resultaterne af forskningen tolkes. Det gælder også studiet af danske botilbud.

»Jeg har store betænkeligheder ved, at man fælder dom over en hel sektor på baggrund af det her studie,« siger han.

De private tilbud løfter ofte nogle meget komplekse opgaver for udsatte borgere og borgere med handicap, argumenterer Tony

Bech. Dette kan sætte sig i både tilsynsmålinger og sanktioner, »uden at det er ensbetydende med lav kvalitet«.

Han peger på, at nogle af de eksisterende måleværktøjer på socialområdet i højere grad belønner stabil drift og mindre komplekse borgerforløb og dermed kan favorisere bestemte typer tilbud.

I det pågældende studie har forskerne dog justeret for, hvilke målgrupper tilbuddene er godkendte til, ligesom de tager højde for, om der er en rammeaftale.

Ikke desto mindre får studiet Tony Bech til at opfordre til at undgå, at debatten om profit på velfærd bliver ideologisk.

»Virkeligheden er, at vi har brug for et mangfoldigt tilbudslandskab. Kommunerne kan i dag ikke undvære de private og selvejende leverandører. Det afgørende må være, at de aktører, der leverer høj kvalitet, får lov til at løfte opgaverne, uanset ejerform.«

Ikke flertal for ændring

For en måned siden spurgte Information ministeren, hvorfor man ikke har sat en stopper for at trække penge ud af private botilbudsvirksomheder som reaktion på, at der er problemer med svig og svindel i sektoren.

– Det kan vel også være en måde at gøre sektoren mindre attraktiv?

»Ja, det er jeg enig i,« sagde socialminister Sophie Hæstorp-Andersen (S).

Hun henviste samtidig til, at den socialdemokratiskledede regering i 2022 uden held forsøgte at få et politisk flertal til at bakke op om at sætte en stopper for profit på velfærd. Det lykkedes ikke, og ifølge hende er der fortsat ikke et flertal.

Spørgsmålet om profit på velfærd er da heller ikke en del af den nye politiske aftale, som landede i begyndelsen af året. Den skal hjælpe med at bekæmpe såkaldt velfærds kriminalitet og betyder blandt andet et stop for brugen af ikkegodkendte tilbud, en udvidelse af reglerne om karantæne og et forbud mod, at visse personer dømt for kriminalitet kan være ansat i botilbud.

»I arbejdet med aftalen har alle muligheder været på bordet og er blevet vendt. Lige nu er der ikke politisk opbakning til at begrænse eller afskaffe private tilbuds mulighed for at trække udbytte ud,« lød det fra ministeren.

Nyhed

Trods advarsler om omsorgssvigt indkasserer bosted millioner på udsatte borgere

Laura Friis Wang & Jette Aagaard, 31. marts 2025

Information mener

Private bør ikke kunne trække penge ud af bosteder

Kristian Villesen, 1. juli 2024

Tidligere medarbejder på Frisk-Pust

Vi skabte et falsk billede, når tilsynet var på vej

Jette Aagaard & Laura Friis Wang, 27. april 2025

En ny krigsteknologi

Interview

I civilisationens navn

Kunstig intelligens får sin debut i Irankrigen. Det rejser fundamentale etiske spørgsmål

Martin Burcharth

Forsker i tilgivelse: Offentlige comebacks handler om magt, træthed og tid, ikke moral

Rasmus Elmelund

En 60 år gammel skandale kaster fortsat skygger over Den Internationale Domstol

William Sass & Johanne Breum Jacobsen

Antibiotikaresistens

Thorvalds piller virker ikke længere. Han er billedet på et problem, der kan true folkesundheden verden over